

Til tops i Nunavut

Jacobsen, Marc

Published in:
Sermitsiaq

Publication date:
2017

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Document license:
[Ikke-specificeret](#)

Citation for published version (APA):
Jacobsen, M. (2017). Til tops i Nunavut. *Sermitsiaq*, 2017(48), 36-37.

Til tops i Nunavut: Ny regeringsleder tager magten på inuit manér

■ NY REGERING

Marc Jacobsen, Iqaluit, Nunavut
marc.jacobsen@ifs.ku.dk

Paul Quassa. Det er navnet på Nunavuts nye regeringsleder. For 65 år siden blev han født i en iglo tæt på byen Igloolik. Siden har han blandt andet underskrevet Nunavut Land Claims Agreement i 1993 og været med til at få Nunavut på benene som nyt canadisk territorium i 1999. En erfaren herre, der er Inuk med stort I. Han kom til magten fredag d. 17. november på en måde, der er væsentlig forskellig fra, hvordan vejen til magtens tinder typisk foregår i resten af i verden.

Konsensus-regering

At blive udpeget som regeringsleder og fordele ministertabureterne i Nunavut er en helt særlig proces. Først bliver de 22 kandidater valgt, og derpå går der minimum to uger før de samles i den lovgivende forsamling i Iqaluit for at sætte kandidaterne til de magtfulde poster i den varme stol.

Systemet er kendt som 'konsensus-regering', hvor der ikke findes politiske partier, men hvor hver politiker i stedet repræsenterer sig selv og sin hjemstavn. Fortalere for systemet fremhæver, at det er særligt demokratisk og mere ligeværdigt. Kritikere derimod, mener, at konsensus-delen ophører, så snart regeringen er udpeget, og at der derefter reelt er to partier: regeringen og alle andre, som fremstår som en usammenhængende, ukampdygtig opposition.

Seancen i den lovgivende forsamling er i sig selv en oplevelse værd. Den er på én gang både formel og afslappet. Fælles bøn og forbud mod computere, kameraer og telefoner er det første, der sker. I stedet for via de sociale medier, kommunikerer politikerne uformelt gennem små papirlapper, som de sender til hinanden med hjælp fra unge, uniformerede soldater, der løber fra stol til stol. Samtidig er der plads til, at børn kan løbe uforstyrret rundt bagved podiet og til at en tilhørende i ro og mag kan tage en kniv med ind i salen.

Fælles kamp for de svageste i samfundet

I år skulle der stemmes mellem fire kandidater til jobbet som regeringsleder: Pat-terk Netser, Paul Quassa, Joe Savikataaq og Cathy Towtongie udgjorde det stærke felt. Sidstnævnte var én af seks nyvalgte kvinder, hvilket er rekord for Nunavut.

Efter ti minutters individuel salgstale og efterfølgende svar på 30 spørgsmål stod det klart, at kandidaternes fire hovedprioriteter var nogenlunde enslydende: sundhed, ældreomsorg, uddannelse og boligområdet. Pt. mangler der ca. 3000 boliger til Nunavuts 38.000 indbyggere, hvilket har negativ indvirkning på forudsætningerne for at tilegne sig ny viden og på spredningen af sygdomme. Eksempelvis er tuberkulose 50 gange mere udbredt i Nunavut end i resten af Canada.

Ældreområdet er ofte populært blandt politikere, men i Nunavut er der en ekstra væsentlig hale på opmærksomheden: da

man ikke har passende faciliteter – såsom plejehjem, avanceret lægebehandling og hospice – til denne gruppe, er de tit nødsaget til at flytte flere tusinde kilometer sydpå, når livets efterår melder sig. Det betyder, at de ofte risikerer at måtte være uden deres familier på sine sidste dage. For Inuit, hvor ældre er omgivet af ekstraordinær stor respekt og kærlighed, er dette en særlig trist omstændighed.

I for inuktitut

Sproget, er en anden ting, der har en helt speciel status i Nunavut, hvor inuktitut, engelsk og fransk er de officielle. Det er imidlertid kun de to store sprog, som man kan færdiggøre en folkeskoleuddannelse med, hvilket er under hård kritik fra de 85% af Nunavummiut, som er Inuit.

Politikerne skifter flittigt mellem inuktitut og engelsk; endda ikke så sjældent i en og samme tale, hvor man afhængigt af emnet og ordforråd finder det ene mere passende end det andet, hvilket udfordrer oversætternes evne til at jonglere. Nogle få politikere mestrer ikke inuktitut, mens en enkelt ikke-Inuit ved navn Pat Angnakak taler det flydende.

Samtlige kandidater var enige om, at mere skal gøres for at fremme inuktitut, så man i det mindste kan gennemføre folkeskolen på modersmålet. Især den nyvalgte regeringsleder er klar til at tage hårdere midler i brug ved at kræve af såvel offentlige institutioner som private virksomheder, at deres medarbejdere skal lære inuktitut. »Hvis russere kan lære hebraisk på syv måneder i Israel, så kan det også lade sig gøre her« lød et af argumenterne fra kandidat Towtongie.

Selvstændighed?

Selvstændighed blev ikke nævnt med ét ord af forsamlingen. Selv de største kritikere af Canadas regering omtalte uden tøven Nunavut som et canadisk territorium. Det kan skyldes, at Canada er et meget heterogent land, hvor ikke blot Nunavut, men også flere andre dele af landet betegner sig selv som unik, samtidig med, at man er udpræget tilfreds med styret i Ottawa.

Direkte adspurgt af Sermitsiaq om hvorvidt Nunavut er inspireret af uafhængighedsbevægelsen i Grønland var Poul Quassa også hurtig til at dreje samtalen over på en anden dimension. Hvis selvstændighed er et tema, så er det et fælles inuit-projekt på tværs af nuværende landegrænser i Canada, Alaska, Chukotka og Grønland. Det er i hvert fald ikke noget, der står på dagsordenen for regeringen de næste fire år.

Marc Jacobsen er ph.d.-studerende ved Statskundskab, Københavns Universitet.

Siulittaasoq aamma ministerit arfineq-marluk isertortumik taasinikkut nanineqartarput. Assimil politikarit 22-it taasinermik ingerlatsippit.

Regeringslederen og de syv ministre bliver fundet ved hemmelig afstemning. På fotoet er de 22 politikere netop i gang med at stemme.

Paul Quassa Nunavummi naalakkersuisunut siulittaasunngorpoq. Pisarneq malillugu unammereernerup kingorna novembarip 17-ani inissinneqarpoq. Ilinniarneq, peqqinneq, illussat aamma utoqqaat atugaasa pitsanngorsarneqarnissaat taassumap ukiuni tulluittuni sisamani sulissutiginiarpai.

Paul Quassa er Nunavuts nye regeringsleder. Han kom til magten fredag den 17. november efter traditionelt kampvalg. Uddannelse, sundhed, boligområdet og bedre forhold for de ældre står øverst på to-do listen for hans 4-årige regeringsperiode.

Nunavumi siuttunngortoq:

Naalakkersuisut siulittaasortaavat Inuit iliortaasiat atorlugu pissaanermik tigusivoq

■ NAALAKKERSUISUT NUTAAT

Marc Jacobsen, Iqaluit, Nunavut
marc.jacobsen@ifs.ku.dk

Paul Quassa. Nunavummi naalakkersuisut siulittaasortaavat taamak ateqarpoq. Ukiut 65-it matuma siorna illoqarfiup Igloliup eqqani apummit illuliami inunn-gorpoq. Kingorna ilaatigut 1993-mi Nunavut Land Claims Agreementi atsioqataaffigaa, aamma 1999-mi Canadami nunat immik-koortorta qarfiattut Nunavut pilersinneqar-mat peqataasimavoq. Angut misilittagalik aamma Inuttut inuuneqarnerminik nuan-narisalerujussuaq. Taanna novembarip 17-ani pissaanermik tigusivoq, tigusineralu nunanut allanut sanilliullugu allaanerusu-mik ingerlanneqarpoq.

Naalakkersuisut-isumaqatigiissut

Nunavummi naalakkersuisut siulittaasus-saanic ministerinillu toqqartuisarnek im-mikkuullarissumik ingerlanneqartarpoq. Siullermik sassartussat 22-it nanineqartar-put, taava tamatuma kingorna sivikinner-paamik sapaatit-akuneri marluk utaqqiso-qareerluni Iqalunni inatsisartut katersuut-tarput, tassanilu kikkut naalakkersuisunut ilaasortaasanersut toqqarneqartarput.

Periuseq taaneqartarpoq »naalakkersui-sut-isumaqatigiissut«, tamaanilu politikikik-kut parteeqarani inuit ataasikkaat imminut aggerfitsillu sinnerlugit issiasarput. Periutsi-mut illersuisut erseqqissartarpaat, tamanna immikkut oqartussaaqqataanermik naligiin-nermillu pilersitsisartoq. Isornartorsuisar-tut killormut isumaqarput oqarlutik, naa-lakkersuisut-isumaqatigiissut naalakkersui-sut pilersinneqariartullu piunnaartartut, aamma tamatuma kingorna pivusorsior-tumik partiit marluk inissisimalersartut: naalakkersuisut allallu sinneri tamarmik, taakkulu sinneri ataqatigiinngitsumik ili-uuseqallaqqinngitsumillu inissisimallutik illuatungiliuttunngortartut.

Inatsisiliortut akornanni sulineq takussal-lugu immini misigisassaavoq. Ataatsikkut ileqqoreqqusat persuarsiuinnginnerillu ingerlanneqartarput. Siulleq pisartoq tassaavoq qinoqatigiinneq, aamma qara-saasianik, assiliivinnik oqarasuaatinillu inerteqquteqarneq. Qarasaasiakkut atas-suteqaatit pinnagit, pappilissat atorlugit

politikerit imminnut ilisimatitseqatigiittar-put, taakkulu inuusuttunit sakkutuuqqatut atikkersorsimasunit issiavinniit issiavinnut appaqattaarunneqartarput. Meeqqattaq ataatsimiititsisup ikorfaata tunuatigut akor-nusersorneqaratik appaqattaarsinnaapput, aamma tusarnaariat akornutissaqanngitsu-mik inersuarmut savimmik nassataqarsin-naapput.

Inuiaqatigiinni sanngiitsortat ataatsimoorussilluni iliuuseqarfignerat

Ukiok manna naalakkersuisut siulittaa-sussaatut sassartut sisamaapput: Patterk Netser, Paul Quassa, Joe Savikataaq aamma Cathy Towtongie. Kingulleq tassaavoq arnat qinigaa-simasut arfinillit akornanniittoq, tamannalu Nunavummi rekortiliineruvoq.

Minutsit qulit imminut peqqusaareer-nerup kingorna aamma apeqqutit 30-it akineqareernerata kingorna erseqqissivoq, sassartut pingaartitaasa akornanni sisamat imminnut assigiikkannersuusut: peqqinnis-saqarfik, utoqqarnik passussineq, ilinni-ar-neq aamma inissaqarniarneq. Ullumikkut Nunavummi najugaqartut 38.000-it akor-nanni 3.000-it inissaaleqisuupput, tamanna-lu ilinnialernissamut nappaatillu tunillaas-suunissaata pinaveersaartinneqarnissaanut akornutitut inissisimavoq. Assersuutigalugu tuberkulose Canadap sinneranut naleqqiul-lugu Nunavummi 50-riamik atorneqar-neruvoq.

Utoqqarnut tunngassuteqartut politikerit akornanni soqutigineqartarput, kisianni Nunavummi soqutiginninneq immikkuul-larissumik pissuteqarpoq: passussivissanik naleqquttunik peqanngimmat – soorlu utoqqarmiut, nakorsartinnissat immik-kuullarissut napparsimaviillu ajorunnaar-sinnaanngitsut toqujartorfissaat – taava amerlanertigut kujavarterlutik kilometerit tuusintilikkutaat arlallit ungasitsigisumut utoqqaliartorlutik nuuttariaqartarput. Ta-manna isumaqarpoq ullussat kingulliit ilaquuttatik najornagit atortariaqartarma-tigik. Inunnut, utoqqarnik immikkut ataq-qisaqartuusunut, tamanna immikkut nuan-ninngitsumik tiguneqartarpoq.

I tassaavoq Inuktitut

Oqaatsit tassaapputtaaq Nunavummi im-

Inatsisiliortut akornanni ataatsimiinneq najoqqutassiat persuarsiu-tiginninginnerlu assigiimmik atorlugit ingerlanneqarpoq. Assimi Joe Savikataaq qinerneqarsimasut inuusunnerit ilaanut illarsaarivoq. Savikataaq nammineq siulittaasussatut sassarsimagaluarpoq, kisianni misilittagaqarnerusumit, Paul Quassamit ajugaaffigineqarpoq.

Seancen i den Lovgivende Forsamling er præget af lige dele formalitet og afslappethed. På fotoet joker Joe Savikataaq med en af de yngste, nyvalgte politikere. Savikataaq var blandt kandidaterne til posten som regeringsleder, men måtte sig se sig slået af den mere erfarne Paul Quassa.

mikkuullarissumik inissisimasut, tassami inuktitut, tuluttut franskisullu oqaatsit pisortatigoortumik oqaasiupput. Kisianni oqaatsit angisuut marluk tassatuaapput meeqqat atuarfianni soraarummeerutigine-qarsinnaasut, tamannalu Nunavummi Inuit akornanni, 85 procentiusunut, iluarineqan-ngitsorujussuuvog.

Politikerit imaaliallaannaq inuktitut oqa-loriarlutik tuluttut oqalulertarput; aamma akuttunngitsumik oqalunnerup ataatsip iluani, pineqartoq oqaasissaateqarnerillu apeqqutaatillugit allamik tulluarnerusumik oqaaseqarluni oqaluttoqalertarmat. Tamak-ku nutserisunut unaminartorsior-titsisar-put. Politikerit ikittut inuktitut oqalussin-naanngillat, kisianni aamma Inunnut ilaangitsog, Pat Angnakak, ajornartorsiu-tigi-nagu inuktitut oqalussinnaavoq.

Sassartut tamarmik isumaqatigiissutigaat, inuktitut oqaaseqarnerup siuarsarneqarnis-saa siunertaralugu iliuuseqarnerusoqarta-riaqartoq, aamma minnerpaamik nammi-neq oqaatsit atorlugit meeqqat atuarfiannit soraarummeersinnaasoqartariaqartoq. Pi-ngaartumik naalakkersuisut siulittaasortaa-vat sakkortunerusumik pisortanut nammi-nersortunullu, sulisut inuktitut ilinniartaria-qarneranik piumasaqatalernissamut piareer-simavoq. »Russit qaammatit arfineq-marluk ingerlaneranni Israelimi hebraeerisut ilik-karsinnaappata, aamma maani ajornarna-vianngilaq«, sassartut ilaat, Towtongie, tun-ngavilersuivoq.

Namminersulerneq?

Ataatsimiinermi namminersorneq oqaatsi-mik ataasinnguamilluunniit eqqaaneqan-ngilaq. Canadami naalakkersuisunut isor-nartorsiunerpaat nalornissuteqannguariatik Nunavut Canadap ilagisaatut taakkartor-paat. Immaqa pissutaasinnaasoq tassaavoq Canada tassaammat nuna assigiinngisitaar-tunik katiterneqarsimasog, aamma Nunavut kisimi pinnani imminut immikkuullarissu-tut taagortarpoq, ilutigisaanillu Ottawami naalakkersuisut malunnartumik iluarisi-maarneqarput.

Nunavut namminersulersinnaanermut tunngatillugu Kalaallit Nunaannut isumas-sarsiorsimanersoq pillugu toqqaannaq Ser-mitsiamit aperineqarami, Poul Quassap oqaloqatigiinneq allamut sangutipallap-paa. Namminersornissaq oqallisigisassatut sammineqartussaasimappat, taava Inuit ataatsimut suliassaraat, aamma Canadami, Alaskami, Chukotkami Kalaallit Nunaannilu killegarfiit maanna atuuttut akimorlugit. Apeqqut tamanna qanorluunnit ukiuni tul-liuttuni sisamani naalakkersuisut suliassa-mittut isiginngilaat.

Marc Jacobsen Københavnip Universitetiani naalagaaffiit pissusiinik ilisimatusarfimmi ph.d.-nngorniarpog.

Nunavummi illoqarfiit pingaarnersaani Iqalunni inatsisartoqarfik, tallimanngornermi novembarip 17-ani katersuuppoq, tassani ukiuni tulluuttuni sisamani ministerissat naalakkersuisullu siulittaasussaat toqqarneqarlutik.

Den Lovgivende Forsamling i Nunavuts hovedstad Iqaluit, hvor politikerne samledes fredag den 17. november for at vælge ministre og regeringsleder for de kommende fire år.

Iqalunni inatsisartoqarfik Nunavut 1999-mi pilersinneqarmat piareersimasimavoq. Tassani Nunavut siunissaa pilersaarusiorneqartarpoq, taamaattoq Canadap naalakkersuisui aamma Canadami Inuit kattuffii oqartussaaffilerujussuupput.

Den Lovgivende Forsamling i Iqaluit stod klar, da Nunavut blev dannet i 1999. Her lægges planerne for Nunavuts fremtid, men såvel den canadiske regering og de mange inuitorganisationer i Canada har også meget at skulle have sagt.